

Etický kodex České asociace pro sociální antropologii

Etický kodex České asociace pro sociální antropologii vychází z Etického kodexu výzkumných pracovníků Akademie věd České republiky.

Tento etický kodex formuluje základní problémové okruhy, hodnoty a postoje, k nimž se členové a členky České asociace pro sociální antropologii hlásí. Na konkrétnější rovině jsou tyto problémové okruhy formulovány (nejčastěji v podobě doporučení) v Etických směrnících CASA. Směrnice zohledňují nálezy etických panelů ustavených ke konkrétním případům a odrážejí výsledky širší diskuse o etice vědecké a výzkumné práce, která v České asociaci pro sociální antropologii kontinuálně probíhá.

I. Obecné zásady

Členové a členky České asociace pro sociální antropologii:

- a. se ve své práci řídí zásadami uvedenými v tomto kodexu;
- b. vyžadují od svých spolupracovníků chování, které je v souladu s těmito zásadami;
- c. neobhajují a nekryjí chování, které je v rozporu se zásadami uvedenými v tomto kodexu;
- d. zachovávají kritický postoj k vlastním poznatkům a výsledkům i k výsledkům svých spolupracovníků; jsou přístupní diskusi a věcným argumentům;
- e. obhajují svobodu vědeckého myšlení, vyjadřování, výměny názorů a informací;
- f. uznávají a sami ve vědecké obci šíří zásady spolehlivé, důvěryhodné vědecké práce a odmítají jakoukoliv vědeckou nepoctivost a porušování zásad uvedených v tomto kodexu.

II. Zásady výzkumné práce

Členové a členky České asociace pro sociální antropologii:

- a. zaměřují svůj výzkum na rozšíření hranic vědeckého poznání a dbají, aby jeho prakticky využitelné výsledky sloužily ku prospěchu společnosti;
- b. provádí výzkum tak, aby neohrozili účastníky výzkumu, jejich životní prostředí či kulturní hodnoty;
- c. při získávání, výběru a hodnocení dat respektují zásady vědecké práce tak, jak jsou ustavovány vědeckou a výzkumnou praxí disciplíny;
- d. zohledňují meze použitých metod zkoumání a tato omezení komunikují při zveřejňování svých výsledků ve formě expertiz a při prezentaci výsledků výzkumu ve vztahu k širší veřejnosti.;
- e. odpovídají za účelné a efektivní využívání prostředků na výzkum a neduplikují výzkum provedený jinde, pokud není potřebný k ověření, doplnění či porovnání výsledků;
- f. předávají výsledky svého výzkumu nepodléhajících utajení odborné veřejnosti;
- g. chrání soukromí a bezpečnost aktérů, o nichž referují.

III. Zásady zveřejňování poznatků a výsledků

Členové a členky České asociace pro sociální antropologii:

- a. mohou být uvedeni jako autoři nebo spoluautoři publikace, pokud tvůrčím způsobem přispějí k jejímu vzniku, např. k vytvoření dat, analýze, interpretaci, teoretickému zpracování dat nebo k sepsání publikace, a pokud se spoluautorstvím souhlasí;
- b. ve svých publikacích uznávají předchozí vědecký přínos kolegů ke zkoumanému problému, pakliže na něj navazují nebo jej jinak rozvíjejí;
- c. při kritice, interpretaci nebo jiném využití výsledků výzkumů kolegů musí být jejich přístup adekvátní bez zjevné snahy kolegy neuváženě nebo úmyslně poškodit;
- d. při citaci nálezů a poznatků jiných autorů uvádí zřetelný odkaz na příslušný zdroj;
- e. objeví-li ve svých publikovaných údajích významnou chybu, podniknou odpovídající kroky, např. dají vytisknout errata nebo jinou opravu.

IV. Zásady chování ke studentům a spolupracovníkům

Členové a členky České asociace pro sociální antropologii:

- a. přijímají studující a spolupracovníky a spolupracovnice ve výzkumu na základě objektivního ohodnocení jejich intelektuálních, etických a osobnostních charakteristik;
- b. vedou-li výzkumný tým, dbají na korektnost a otevřenost ve vzájemné komunikaci a vystříhají se neodůvodněně autokratických metod řízení;
- c. posuzují studenty a studentky, spolupracovníky a spolupracovnice na základě dosažených výsledků a chovají se k nim spravedlivě; nevyžadují od nich činnosti, které patří k jejich vlastním povinnostem a nekladou na ně požadavky nepřiměřené jejich schopnostem a možnostem;
- d. předávají slovem i osobním příkladem své znalosti, dovednosti a zásady dobrého chování ve vědě studentům a studentkám, spolupracovníkům a spolupracovnicím;
- e. věnují se pedagogickému vedení studentů a studentek, rozvíjí jejich nezávislé kritické myšlení a zodpovědný přístup k práci a respektují jejich právo na svobodné vyjádření názorů na výzkum;
- f. podporují kvalifikační růst studujících a podřízených výzkumných pracovníků a pracovníc i jejich badatelskou a publikační aktivitu a mezinárodní kontakty a uvádějí je mezi spoluautory publikace, pokud k jejímu vzniku tvořivě přispěli;
- g. vyvozují důsledky z případného neetického chování svých spolupracovníků a spolupracovnic.

V. Zásady pro posuzovatelskou, hodnotící, oponentskou a expertní činnost

Členové a členky České asociace pro sociální antropologii:

- a. provádí jim zadanou posuzovatelskou nebo jinou hodnotící činnost osobně;
- b. chrání duševní vlastnictví autorů a autorek posuzovaných rukopisů, návrhů projektů a zpráv; nepoužívají údaje obsažené v hodnocených podkladech k jinému účelu než k vypracování odborného posudku a neposkytují je třetí osobě;

- c. neprodlužují záměrně hodnocení posuzované práce, aby dosáhli vlastních výhod či výhod pro třetí osobu;
- d. odmítají vypracovat odborné stanovisko, jehož závěry by mohly být ovlivněny jejich osobním zájmem, nebo na tuto skutečnost předem jasně upozorní; vystíhají se i dalších vědomých střetů zájmu;
- e. expertní stanoviska vyhotovují zodpovědně a pouze z oblasti svého oboru;
- f. při hodnotitelských a oponentních řízeních vycházejí z objektivních kritérií, dodržují pravidla zadavatele a vyžadují totéž od ostatních účastníků jednání.

VI. Postup při řešení sporných etických otázek

Sporné etické otázky se v České asociaci pro sociální antropologii řeší:

- a. prostřednictvím etického panelu asociace, která dává předsednictvu asociace a valné hromadě doporučení ke konkrétním opatřením;
- b. závěry řešení musí být oznámeny všem zúčastněným i všem členům asociace a obsahovat opatření vedoucí k nápravě, pokud je porušení etiky vědecké práce zjištěno.